

**Širite „NOVI ČAS“**

## Današnja predborza.

Zürich, 13. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Zagreb 1.62 (padel), Budimpešta 0.65, Berlin 1.73, Italija 23, London 22.72, Newyork 515, Pariz 47.65, Praga 10.30 (padla), Dunaj 0.066, Varšava 0.14, Holandsko 195.10, avstr. K 0.07.

Dunaj, 14. aprila. (Izv.) Kurzi današnje predborze: Zagreb 24.50, Italija 415.50 (zrasla), Praga 153.75 (padla).

## NAŠA RAZMEJITVENA KOMISIJA NA MAŽARSKEM ARETIRANA.

Belgrad, 13. aprila. (Izv.) Poročajo iz Subotice, da so mažarske oblasti včeraj aretirale v Senti približno 20 naših državljanov in članov komisije za razmejitev med našo državo in Mažarsko. Med njimi je tudi g. Božidar Sever. Aretirani so prestopili mejo za par metrov, vsled česar so jih mažarske oblasti takoj aretirale. Belgrajska vlada je takoj, ko je to zvedela, storila potrebne korake.

## DEVIZNI IN VALUTNI PROMET — ZOPET PROST.

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Finančno ministrstvo ni moglo ostati pri svoji prvotni naredbi o prometu z devizami in valutami. Popustilo je že s tem, da je dovolilo nekaterim privilegiranim bankam trgovanje z devizami in valutami, so proti temu protestirale, izjavile pa so, da bodo lojalno izvrševale vse določbe finančnega ministrstva. Kakor se doznava, namestila sedaj finančno ministrstvo dovoliti tudi ostalim bankam, da smejo trgovati z devizami in valutami, vendar pa jih hoče postaviti pod nadzorstvo belgrajske borzne uprave.

## Politični dogodki.

† Zakaj se vpoklicujejo zdravniki? »Riječe« poroča, da se je z ozirom na vesti glede vpoklica sanitetnih častnikov, ki ga nekateri listi spravljajo v zvezo z nameravano akcijo generala Vrangla, obrnila do pristojnih mest v Belgradu in povprašala, kaj je na tej stvari. Dobila je kategorično izjavo, da ta vpoklic ni v nobeni zvezi z delovanjem generala Vrangla. Vojni minister general Vasić je zahteval od ministrskega sveta vpoklic sanitetnih častnikov, ker se je z ministrom za narodno zdravje posvetoval in od njega izvedel, da mu le-ta ne more staviti na razpolago zadostno število zdravnikov za vojaške bolnice in za rekrute, ker je stalež državnih zdravnikov premajhen. Vpoklic ima le namen, zagotoviti nemoteno poslovanje in delovanje vojaških bolnic. Brez vsake podlage pa so vesti, ki se spravljajo v javnost z gotovim namenom in po katerih namerava general Vrangl korakati s pomočjo Rumunije proti sovjetski Rusiji. Naša država je sicer z Rumunijo v zvezi, ki nalaga obojestranske obveznosti in veže v gotovem oziru tudi malo entento. Te obveznosti pa so popolnoma druge narave. Mala ententa nima napadalnih tendenc, najmanj pa proti Ru-

siji. Odpotovanje generala Vrangla v Bolgarijo ni v nobeni zvezi z njegovo dozdnevno akcijo, ampak je le osebna zadeva Vranglova, ki se hoče na ta način opravičiti zaradi napadov belgrajskih listov, ki so mu očitali, da hoče na ozemlju naše države pripraviti akcijo zoper Rusijo. Ker nima drugih sredstev na razpolago, je na ta način dementiral vse te govorice. (Ubogi Vrangel!)

† Rapallo. Iz Belgrada poročajo listi o pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo o izvršitvi rapalske pogodbe. Poročila pa so si tako nasprotujoča, da je pregled o poteku teh pogajanj izključen. Skrivna diplomacija, zoper katero se bore vsa tlačna ljudstva, žanje danes večje uspehe, kakor pred vojsko. Ali ne bo še konca?

† Slovenska zemljoradniška stranka. »Slobodna Tribuna« se v zadnji številki peča s slovensko zemljoradniško stranko in njenim ustanoviteljem Novačanom. O njegovi resoluciji na celjskem zborovanju pravi, da je popolnoma zgrešena, ker zahteva samostojno slovensko republiko in se čudi dr. Novačanu, ki je bil vzgojen v pravem jugoslovanskem nacionalizmu, da je zašel sedaj na stran pota. Njegovo delovanje smatra za škodljivo zdravemu razvoju zemljoradniškega pokreta in pravi, da dr. Novačan sploh ne pozna točno tega programa. Končno »Slobodna Tribuna« izraža nado, da to demagoško v Sloveniji pač ne bo uspelo. — Ne vemo, kaki nagibi so privedli »Slobodno Tribuno«, da piše proti dr. Novačanu, prijatelju njenih glavnih sotrudnikov. Vemo pa gotovo, da slovensko ljudstvo nikdar ne bo šlo več na lim različnim operaterjem z visoko donečimi frazami in krilaticami. Zgled samostojnih kmetov naj bi bil vsem za svari. Kakor je slovensko ljudstvo obračunalo s Puclji in Ureki, bo tudi z drugimi.

## Dnevni dogodki.

— Smrtna kosa. Na Vrhniki je umrla ga. Ana Kozlevčar, vdova želez. nadrevidenta.

— Predlog za izpremembe osemurne delovne dobe. Angleški obrtniki so izročili predlog upravnemu svetu Mednarodnega urada za delo, v katerem zahtevajo, da bi na prihodnji mednarodni konferenci za delo bila nasvetovana delna izprememba dogovora glede osemurne delovne dobe. Upravni svet Mednarodnega urada za delo pa smatra, da je bil angleški nasvet vsakako prezgodan podan in zato se je naročilo A. Thomasu, da naj zbere popolne dokaze o stanju zakonskih določb vseh dežel v vprašanju osemurne delovne dobe.

— Požari žag na Dolenjskem. Potniki, ki so se pripeljali z današnjim jutranjim dolenjskim vlakom, pripovedujejo, da sta včeraj skoro istočasno pogoreli dve žagi g. Kajfeža. Ena v Kočevju in ena v Žalvi. Podrobnosti še niso znane.

— Smrtna nesreča. 70 let stari posestnik Anton Ule je pretečeni teden, vozeč se s sejma na Rakeku, pri vasi Podskrajnik tako nesrečno padel z voza, da se je ubil.

— Carinski posrednik na Rakeku je postal g. Jovan L. Ačimović.

— Jugofašisti tepo Čeha! Zagrebški župan arh. Heinzel se je te dni odpeljal na 14 dnevni dopust v Dalmacijo, hoteč izstopiti v Splitu. Spotoma pa ga je dohitela svarilna brzojavka dr. Trumbića, da ga nameravajo Jugofašisti pri izstopu dejansko napasti. Župan Heinzel je dr. Trumbića poslušal in ni izstopil. Jugofašisti pa so nesumljivo pretepli nekega Čeha, misleč, da je Heinzel, ker je temu na las podoben. Čeh je seveda iskal uradne zaščite pri češko-slovaškem konzulatu v Splitu, in tako smo za eno sramotno diplomatsko afero bogatejši. Zivela svoboda!

— Selski listonoše na Češkem. Ker se je zadnji čas večkrat pripetilo, da so bili selski listonoše napadeni pri dostavljanju poštnih pošilk, je sklenilo ministrstvo za notranje reči in pošto, da bodo listonoše, kadar bodo opravljali službo, nosili pri sebi orožje.

— Umetna dnevna svetloba. Tekstilna industrija je bila doslej zelo ovirana, ker se ob umetni luči nekatere barve zelo slabo razločijo. Sedaj je neki Anglež iznašel senčnik, ki povzroča, da daje električna luč svetlobo, ki je dnevni enaka.

— Upravna razdelitev Slovaške. Predsednik Češkoslovaške republike Masaryk je te dni podpisal prvi odlok o upravni razdelitvi Slovaške; za velikega župana je potrjen dr. Rurman.

## Ljubljanski dogodki.

Ij Red božje službe in cerkvenih obredov v ljubljanskih cerkvah na veliki petek: Stolnica: Zjutraj ob pol 6. uri križev pot, ob četrt na 9. uro dnevni, potem slovesne molitve, pevanje pasijona, odkritje in češčenje sv. križa, maša »praesantificatorum«. Popoldne ob 4. uri jutranjice in hvalnice. Zvečer ob 7. uri pridiga, po pridigi se pojo na koru žalostinke. — Cerkev Marijinega Oznanenja. Ob 8. uri zjutraj sv. opravilo, popoldne ob 3. uri pridiga, ob 4. uri jutranjice. — Cerkev sv. Jakoba: Ob 8. uri zjutraj sv. opravilo in prenos sv. Rešnjega Telesa v božji grob; popoldne ob 4. uri molitve. Zvečer ob pol 8. uri se pojo žalostinke. — Cerkev sv. Petra. Ob pol 8. uri sv. opravilo; prenos sv. Rešnjega Telesa v božji grob. Ob 3. uri popoldne molitve, ob 7. uri zvečer pridiga, ob pol 8. uri petje na koru. — Trnovo: Ob 4. popoldne jutranjice; ob 8. do 9. ure zvečer skupna ura molitve. Ob 4. uri popoldne jutranjice; ob 7. uri zvečer rožni venec pred božjim grobom, nato petje žalostink. Od 8. do 9. ure molitve za žene, od 9. do 10. ure zvečer za moše. — Cerkev sv. Jožefa. Ob 7. uri zjutraj sv. obredi velikega petka; ob 4. uri popoldne žalnice; ob 7. uri zvečer pridiga. — Cerkev Jezusovega Srca. Sv. opravilo ob 7. uri zjutraj. — Uršulinska cerkev. Ob 3/4. uro se prično obredi velikega petka. Poje se trpljenje Jezusovo po sv. Janezu. Med počestitjem sv. križa se pojo: Očitanja in Crux fidelis koralno, isto tako tudi: Vexilla regis. — Križanska cerkev. Ob 6. uri zjutraj slovesno opravilo.

Ij Pogreb Vitomirja Jelenca. Včeraj popoldne se je vršil pogreb v najlepših letih umrlega časnika Vitomirja Jelenca. Ker se je pokojnik udeležil svetovne vojne kot dobrovoljec na srbski fronti, je sodeloval vojaško. Krsto so peljali na topovski lafeti, ob straneh je korakalo po šest častnikov dobrovoljcev. Pogreba se je vdeležila stotnja vojakov in četa dobrovoljcev, svirala je vojaška godba. Na zadnjem potu so spremljali pokojnika skoro vsi njegovi ljubljanski stanovski tovariši, pokrajinski namestnik Hrihar, generala Maister in Dokič, mnogo častnikov in obilo civiln. občinstva. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je zapelo pred hišo in na Martinovi estri »Vigred se povrne« in »Blagor mu«. Ob grobu so govorili v zadnje slovo urednik Virant, dr. Pivko v imenu dobrovoljcev in predsednik ljubljanske sekcije Jug. novinarskega združenja Fran Smodej v imenu organizacije. Pokojniku svetila večna luč!

Ij Razpisane gasilske službe. Temeljem sklepa mestnega občinskega sveta razpisuje mestni magistrat tri poklicna službenika mesta pri ljubljanski požarni brambli, in sicer: službo gasilskega vaditelja, službo mehanika profesionista in službo pomožnega mehanika profesionista, ki bosta obenem soferja. Pogoji so razvidni iz razglasa na magistratu in v Mestnem domu. Prošnje se vlagajo na magistratu do konca aprila t. l.

Ij Umrl je v Ljubljani g. Rudolf Novotny, poštni poduradnik v pokoju. — N. p. v. m. l.

Ij Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 2. do 8. aprila se je v mestni občini ljubljanski narodilo 40 otrok, umrlo pa je 10 moških in 10 žensk, torej skupaj 20 oseb. Kot smrtni vzrok navaja uradni izkaz v štirih slučajih jetiko, v dveh raka, v dveh življensko slabost, v enem srčna hiba, v enem pljučnica in v desetih slučajih druge naravne smrtne vzroke. Ena oseba je v tej dobi zbolela na trachomu.

Ij Kompoljski medvedek v Ljubljani. Alojzij Hočevar iz Kompolj, ki je napravil v Kompoljski gori nenadno znanje s staro medvedko in ji nato odnesel mladiča, je prišel te dni s svojim medvedkom v Ljubljano, da ga tu pokaže mladini. Medvedek je razstavljen na vrtu hotela Union, kjer ga more vsak videti proti vstopnini 1 dinarja. 10 odstotkov vstopnine odpade za »Zeleni križ«.

Ij Aretiran defraudant. Stražnik Škrk je danes zjutraj aretirал oficijala Ivana Novakovića iz Zagreba, ki je poneveril v Zagrebu 300.000 kron. Pri njem so dobili še 170.000 kron, dočim je, po njegovem priznaniu, ostalo že zapravljen v družbi ljubljanskih in zagrebških lepotic. Radodarnega kavalarja izroče na veliko žalost teh krasotic sodišču.

d Sentjakovski Orel. Na belo nedeljo 23. aprila vprizore Sentjakovski Orli v Ljudskem domu ob osmih zvečer veseligrigro »Charleyeva teta«. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini gospe Češnovar, Stari trg 16.

Izdaja konzorcij »Novega Cas«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

## Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Posloven Peter Mlakar.

Sedel je tako ure in ure. Nič se ni zganilo. Pozabili so ga.

Mac je sedel, grizel oves in mislil. Mala glava je začela snovali, bila je hladno trezna. V tej strašni uri se je moral razodeli, kaj je v Macu. In se je razodel. Naenkrat je skočil spet na tla ter zažugal s pesljo v zraku: »Če lho se blasted fools — li prokleli tepci ne pridejo pome,« je zakričal, »se bom pa sam izgrebel«.

A Mac ni začel takoj kopati. Sedel je spet na jasi ter dolgo in skrbno premišljeval. V glavi si je narisal načrt počve pri konjskem hlevu. V južnem rovu je bilo nemogoče! Če sploh pride na svetlo, more le skozi Merry Auni, preko Pattersonove skladi. Izsekana polica te skladi je ležala sedemdeset, osemdeset, devedeset korakov od hleva. Mac je to natančno vedel. Premog v Merry Auni se je zmelinčil že pod pritiskom pogorja. To je bilo velike važnosti.

Se ob eni je vpil Pattersonu gori v njegovo jazbino: »He, Pat, Higgins pravi, da vozimo samo še govno!«

Palovo polno čelo se je prikazalo v obsevu medle svetiljke in Pat je besno zatulil: »Higgins shall go to the devil — naj gre k vragu, reci mu, Mac! To hell, Mac — v pekli! Merry Auni ni drugača kot govno, hrib jo je zmečkal. Higgins naj čuva svoj gobec, Mac, reci mu. Podprli bi bili bolj«.

Pat je bil sklad trdno podprl z novimi, dobrimi stojkami, kajli bal se je, da ga hrib ubije. Sklad je bila slama, dvaindeset metrov visoka ter vedla po brzdini v počvo 7.

Mac je prešel korake, in ko je došel do sedemdeset, ga je zazebljo v srce; ko je naštel petinosemdeset ter zadel na kamenje, je glasno zavriskal.

Ledeni mrzel v svoji energiji se je s trdimi kitami in mišicami takoj lotil dela. Čez dobro uro je bil — sloječ do kolena v vodi — izgrebel veliko votlino v nasip. Toda utrujen je bil; zaradi slabega zraka se ga je lotevala mrska bolezen. Moral si je odpočiti. Po odmoru je nadaljeval. Počasi in previdno. Moral je obliptati kamenje nad glavo in okoli sebe, da se je varoval pred zaslujem. Zabijal je škulje in kamenje med

nevarno viseče plene, nosil stojke in frame iz hleva za podporo ter valil skale iz rova. Tako je delal Mac ure in ure, sopihal nakralko in vroče dihal. Ko se je do smrti utrudil, je zaspal v jastih. Kakor hitro se je prebudil, se je spet lotil dela.

Kopal je in kopal. Mac je tako kopal nekaj dni — pa ni bilo več nego šiiri melre! Tisočkrat je pozneje sanjal, da koplje in koplje ter rije skozi kamenje.

Nalo je začutil, da je ob zaseki v sklad. Čutil je to razločno na drobnem premogovnem prahu, ki se je odziral od usedlega premoga. Mac si je napolnil žepe z ovsom ter stopil v zaseko. Stojke so povečini stale, hrib je bil prav malo premoga polnjen naprej. Mac je zavriskal ter zapazivši, da se dá premog prav lahko odmakniti, strepetal od veselja, kajli pred seboj je imel še dvaindeset metrov. Poliskal se je od stojke do stojke ter splezal po črni skladi navzgor. Nazaj zdaj ni mogel, ker si je zaspal pot. Nenadoma je začutil čevlji in na raskavem, obdrgnjenem usnju je takoj spoznal Pattersonov čevlji. Old Pat je ležal zasul, od strahu in groze je Mac okamenel ter dolgo, nepremično smrel predse. Še danes si ne upa misliti na to strašno uro. Ko se je spet zavedel, je počasi plezal kvišku. Po tej skladi se je navadno prav lahko prišlo v pol ure. Ker pa je bil Mac že ob vse moči in oslabiljen, moral spravljati cele tone premoga v kraj ter oprezo preiskovati, ali stojke še drže, je dolgo hodil. Ves oznojen in zbit je dospel na brzdino. Ta brzdina je držala od počve 8 naravnost v počvo 7.

Mac je legel spāt. Zbudil se je spet ter počasi plezal po liru navzgor.

Slednjič je bil na vrhu: rov je bil prost!

Mac je sedel v dve gubi, žvečil oves ter lizal svoje mokre roke. Pa se je spet dvignil na pol k jami. Počvo 7 je praviako poznal kakor počvo 8, toda zaradi zasulih rogov je vedno moral spreminjati pot. Hodil je ure in ure, da mu je kri šumela v ušesih. K jami je moral, k jami — da polegne za zvonec.

Ko je že trepetal od groze, da ostane tu zaprt, je nenadoma zagledal rdečkast svetilnik! Bile so tri.

Mac je odprl usta, da bi zavpil — pa ni spravil glasu iz sebe ter se zgrudil na tla.

Morda je Mac res zavpil, dasi sta dva moža prisegala, da nista nič slišala, dočim je tretji trdil, da se mu je zdelo, kakor bi bil slišal rahel klic

Mac je čutil, da ga neso. Nalo je čutil, da je v dvigajočem se košu, in sicer se je zbudil, ker se je koš tako počasi dvigal. In čutil je, kako so ga pognili z odevami ter ga spel nesli — in polem ni čutil ničesar več.

Mac je bil sedem celih dni zaprt v hribu; sam je mislil, da so bili le trije. Od vseh ljudi na počvi 8 se je rešil on edini. Kakor strah je prišel konjski poganjaček iz razbite počve. Njegov dogodek je šel preko vseh časopisov v Ameriki in Evropi. Konjski poganjaček iz Uncle Toma! Kako so ga nesli zakrilega in je njegova mala črna roka visela z nosilnice, kako je že sedel v postelji, njegova slika, vse je izšlo v listih.

Ves svet se je ganjen smejal prvim njegovim besedam, ko se je zavedel. Vprašal je zdravnika: »Ali nimate košček gumija, gospod, da bi žvečil?« — Ta opazka pa je bila čisto na mestu. Ušla so mu bila izsušena, prav tako bi bil mogel prositi vode.

Mac je bil v osmih dneh zdrav. Ko so mu na njegovo vprašanje po očetu in Fredu odgovarjali po ovinkih, je zagrebel svoj obraz med suhe dlani in zaplakal, kakor plaka trinajstleten deček, ki naenkrat stoji sam na svetu. Sicer pa se je malemu Macu izvršno godilo. Hranili so ga, ves svet mu je pošiljal pogač, denarja, vina. S tem pa bi bilo njegovemu dogodku konec, če bi se ne bila zavzela zanj neka bogala dama iz Chikaga, ki jo je usoda osirolelega konjskega poganjačka ganila v srce. Ona je odslej vodila njegovo vzgojo.

Macu niti na misel ni prišlo, da more biti človek kaj drugega kakor rudar, in njegova zaščitnica ga je poslala na rudarsko akademijo. Po končanih študijah se je Mac vrnil kot inženir v Uncle Tom, kjer je ostal dve leti. Polem je šel v srebrni rudnik Juan Alvarez v Bolivijo — v deželo, kjer je mož moral dobro vedeti, kdaj je pravi trenutek za dober udarec v senco. Rudnik je doživel polom in Mac je potem vodil vrhanje tunela na progi Bolivija—Ande. Tu se je porodila njegova »ideja«. Da bi se njegova ideja mogla izvesti, je bilo odvisno od izboljšanih svetrov za kamenje — in tako se je Mac lotil dela. Diamant diamantnih svetrov se je moral namdomestiti s ceno tvarino približno iste trdosti. Mac je vstopil v poizkusne delavnice pri Edison Works Limited ter poizkusil zvariti jeklo za orodje izredne trdosti. Ko je dve leti žilavo delal ter bil svojemu cilju že blizu, je pustil Edison Works ter začel na svojo roko.

(Dalje.)